

Mnenje Odbora regij – Ponovni razmislek o izobraževanju

(2013/C 139/10)

ODBOR REGIJ

- podpira poziv, da se prizadevanja usmerijo v podporo razvoju medpredmetnih, zlasti podjetniških, znanj in spretnosti;
- meni, da je ustvarjanje povezav med priložnostnim in neformalnim učenjem ter formalnim izobraževanjem ključnega pomena. Pri oblikovanju učnih načrtov na sekundarni stopnji se prepogosto namenja preveč pozornosti faktografskemu učenju, namesto boljšemu razumevanju ter pridobivanju in razvoju ključnih znanj in spretnosti za življenje;
- glede na trenutne gospodarske razmere meni, da je treba nujno priznati pomen združevanja javnih in zasebnih naložb v izobraževanje in usposabljanje. Povsem vključujoče politike niso zgolj pomembne, temveč nujne;
- v zvezi z večjezičnostjo in medijsko pismenostjo poudarja, da specifične potrebe poučevanja in nenehne spremembe učnih načrtov terjajo naložbe v pedagoška orodja, razširjena partnerstva in nenehen nadzor. IKT so sprostile ogromen potencial za izboljšanje učnih rezultatov;
- pozdravlja namero Komisije, da bo v sodelovanju z zainteresiranimi stranmi nadaljevala predlagano strategijo za ponovni razmislek o izobraževanju ter si z njimi usklajeno prizadevala za reforme, in potrjuje svoj interes za sodelovanje z Evropsko komisijo in drugimi partnerji na tem področju.

Poročevalka	Fiona O'LOUGHLIN (IE/ALDE), članica grofijskega sveta Kildare in regionalne oblasti Mid-East
Referenčni dokument	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Ponovni razmislek o izobraževanju: naložbe v spretnosti za boljše socialno-ekonomske rezultate COM(2012) 669 final

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

Splošno ozadje

ODBOR REGIJ

1. pozdravlja sporočilo *Ponovni razmislek o izobraževanju: naložbe v spretnosti za boljše socialno-ekonomske rezultate* ⁽¹⁾, za katerega meni, da je pravočasen in pomemben prispevek k zagonu prenovljenega postopka za razvoj sodobnih in učinkovitih sistemov izobraževanja in usposabljanja;

2. vendar meni, da je treba pod naslovom *Ponovni razmislek o izobraževanju*, ki si zasluži širši pristop, kot je naveden v sporočilu, upoštevati cilje aktivnega državljanstva, osebnega razvoja in blaginje; nadgraditi pa je treba tudi znanja in spretnosti, ki so pogoj za zaposljivost in rast ter orodje za spoprijemanje z izzivi 21. stoletja, kot so podnebne spremembe, staranje ali migracije;

3. poudarja, da sveženj o ponovnem razmisleku o izobraževanju določa politične prednostne naloge za sisteme izobraževanja in usposabljanja za prihodnja leta (pri čemer mora biti v okviru izobraževanja mladih osrednja pozornost namenjena osebnemu razvoju), ki države članice spodbujajo, da se znova usmerijo k naslednjim vidikom:

— KAKOVOST: spretnosti in znanja, ki ustrezajo delovnim mestom,

— DOSTOPNOST: s katerimi reformami bo izobraževanje postalo bolj učinkovito in vključujoče ter bo potekalo vse življenje,

— FINANCIRANJE: s katerimi sredstvi in s kom je treba uresničiti reforme v zvezi z ukrepi, potrebnimi za sprostitve potenciala v sistemih izobraževanja in usposabljanja, ki so gonilo rasti in zaposlovanje mladih. Ti vidiki so v skladu s priporočili za posamezne države, ki jih države članice prejmejo v okviru evropskega semestra;

4. je seznanjen s prizadevanji Komisije, da bi z inovacijami nadgradila koncept podjetniškega izobraževanja in poklicnega usposabljanja, ter z njenim pozivom k nadaljnjim trajnostnim naložbam v izobraževanje in usposabljanje, da se bo mogoče odzvati na izzive svetovnega gospodarstva in spremembe pri povpraševanju po znanju in spretnostih ter tako spodbuditi rast in ustvariti delovna mesta;

5. poudarja, da Komisija v sporočilu dejansko poziva k temeljiti spremembi izobraževanja z večjim poudarkom na učnih rezultatih – znanju, spretnostih in kompetencah, ki jih učenci in študenti pridobijo. Izpostavlja ključno vlogo izobraževanja z vidika motiviranja in vsebine, zlasti pri ustvarjanju pogojev za nenehno učenje;

6. meni, da je čas, preživet v izobraževalnem procesu, slab pokazatelj dosežene učne ravni. Zanimiva in ustrezna izobraževalna vsebina, metode učenja in učno okolje, ki so zmožni motivirati in so učinkoviti, so veliko bolj pomembni od časa, preživetega v izobraževalnem procesu. Poleg tega poudarja, da je treba znatno izboljšati bralno razumevanje in matematična znanja, vključno z osnovnim znanjem s finančnega področja in digitalno pismenostjo, ter razviti in okrepiti podjetniške spretnosti in samoiniciativnost. Poleg tega je jasno, da je treba analizirati in preučiti distribucijo in časovni raspored učnih načrtov v evropskih izobraževalnih sistemih ter jih čim bolj izboljšati z vidika dejanskih akademskih dosežkov učenca;

7. se strinja s strategijo OECD za znanja in spretnosti, objavljeno 21. maja 2012, ki pravi, da so znanje in spretnosti postale svetovna valuta 21. stoletja. Vrednost te valute pa je določena z njeno uporabnostjo in potencialom za razvoj. Brez ustreznih naložb v znanje in spretnosti ljudje životarijo na robu družbe, tehnološki napredek ne prinaša gospodarske rasti in države niso več konkurenčne v svetovni družbi, ki vse bolj temelji na znanju. Vendar njena vrednost upada, saj se zahteve trgov dela razvijajo, posamezniki pa izgubijo znanja in spretnosti, ki jih ne uporabljajo, ali pa ne pridobijo novih v okviru vseživljenjskega učenja;

⁽¹⁾ COM(2012) 669 final.

8. opozarja, da se znanje in spretnosti ne prevedejo samodejno v delovna mesta in rast. Strategija OECD poziva k spodbujanju enakopravnosti izobraževalnih možnosti. Izobraževanje in usposabljanje lahko namreč pomagata preseči neenakosti, ki se na številnih področjih še poglobljajo. Zato Odbor meni, da je izboljšanje enakopravnosti pri pridobivanju znanja in spretnosti hkrati socialno pravično in gospodarsko učinkovito. Poleg tega so raziskave že pred časom pokazale, da se kakovost in enakopravnost v izobraževanju ne izključujeta, temveč prav nasprotno: najbolj učinkoviti izobraževalni sistemi v državah OECD so tisti, ki združujejo obe;

9. poudarja pomen systemske obravnave področja izobraževanja in usposabljanja v mnenju, meni pa tudi, da je treba izpostaviti pomen uporabe konkretnih primerov politik in dobrih praks pri oblikovanju predlaganih ukrepov in reform za večjo učinkovitost, prožnost in ustreznost navedenih sistemov. Hkrati opozarja na širše poslanstvo izobraževanja in usposabljanja, njuno vlogo pri zagotavljanju socialne vključenosti ter potrebo po podpori na vseh ravneh – ravni EU ter nacionalni, lokalni in regionalni ravni.

Pridobivanje znanj in spretnosti za 21. Stoletje

ODBOR REGIJ

10. podpira poziv, da se okrepijo prizadevanja v podporo razvoju medpredmetnih, zlasti podjetniških, znanj in spretnosti. Kljub prizadevanjem, da se zadosti velikemu povpraševanju po znanjih in spretnostih, povezanih z naravoslovjem, tehnologijo, inženirstvom in matematiko ter raziskavami in inovacijami, meni, da je obvezen prvi korak za vse obvladovanje temeljnih oziroma osnovnih znanj in spretnosti, vključno z digitalno pismenostjo in osnovnim znanjem s finančnega področja. V učne načrte vseh evropskih izobraževalnih sistemov je treba nujno vključiti podjetniška znanja in spretnosti, od katerih je večina tesno povezana s čustvenimi sposobnostmi;

11. poudarja, da bi morali pri izobraževanju na vseh ravneh bolje izkoristiti timsko in skupinsko učenje ter učenje v okviru mrež, saj samo majhen del delovnega življenja vključuje samostojno delo in samostojno reševanje problemov. Pri vseh dejavnostih dobro timsko delo vedno temelji na kompatibilnosti in medsebojnem dopolnjevanju različnih znanj, spretnosti in osebnosti posameznikov;

12. se strinja, da morata biti poklicno izobraževanje in usposabljanje pomemben sestavni del izobraževalnega sistema; to zlasti velja za dualni sistem, ki vključuje učenje ob delu. Države z dobro razvitimi dualnimi sistemi imajo praviloma višjo stopnjo zaposlenosti mladih. A v več kot polovici držav članic je manj kot 50 % učencev vključenih v programe poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Države članice se zato pozivajo k razvoju visokokakovostnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja, pri čemer je treba ponudbo uskladiti s potrebami lokalnega trga dela in v programe dejavno vključiti podjetja.

Kratka usposabljanja na področjih, kjer primanjkuje znanja in spretnosti, so lahko na primer usmerjena v neravnovesje med povpraševanjem in ponudbo kvalifikacij ter dejansko vplivajo na zaposlenost. OR poudarja, da je treba danosti in potrebe posamezne države in/ali regije upoštevati pri razvoju visokokakovostnih dualnih sistemov poklicnega izobraževanja. Predlaga tudi izvajanje pilotnih programov za spodbujanje vajeništva in boljšega povezovanja poklicnega usposabljanja z delovnim okoljem v izobraževalnih sistemih v državah z manj razvitim dualnim izobraževalnim sistemom;

13. pozdravlja dejstvo, da je Svet ministrov za izobraževanje 15. februarja priznal potrebo po strategiji za podjetniško izobraževanje na institucionalnih ravneh, in pričakuje, da bodo na tej podlagi kmalu sledili konkretni ukrepi držav članic;

14. se strinja, da sta razvoj in izvajanje sistemov podjetniškega izobraževanja v Evropi pomembna. Meni, da je treba posebno pozornost nameniti premagovanju neskladnosti in precejšnjih razlik pri njihovem razvoju, na katere je leta 2008 opozorila raziskava o podjetništvu v visokošolskem izobraževanju, leta 2011 pa jih je potrdil tudi simpozij na visoki ravni v Budimpešti;

15. opozarja, da učenci nimajo enakega dostopa do podjetniškega izobraževanja in da se o tem pogosto odloča na ravni izobraževalne ustanove. Učitelje in pedagoge vidi kot pomembne multiplikatorje, a hkrati opozarja, da je treba, kolikor je to mogoče v šolskem okolju, ukrepati v zvezi s nerazumevanjem zahtev in metod poučevanja podjetništva. Odbor meni, da morajo države članice v sodelovanju z izobraževalnimi ustanovami in organi, ki zagotavljajo podporo podjetnikom, vključiti elemente podjetniškega izobraževanja v svoje učne načrte osnovnega izobraževanja, poklicnega usposabljanja in visokošolskega izobraževanja;

16. poudarja pomen evropskega okvira ključnih kompetenc, med katerimi je bilo kot zelo pomembno opredeljeno tudi podjetniško izobraževanje; zato predlaga, da se velik poudarek nameni usposabljanju učiteljev na področju podjetniških veščin, obširneje pa bi bilo treba spodbujati tudi neformalno učenje med podjetniki in študenti;

17. lokalne in regionalne ponudnike usposabljanja in odgovorne za izobraževalni sistem poziva, naj zagotovijo bolj prilagojeno ponudbo (formalnega in neformalnega izobraževanja), namenjeno posebnim ciljnim skupinam, ki se usposabljujejo, da bi postali podjetniki ali razvili svoje poslovanje. Dobre prakse evropskih podjetniških regij (EPR) so lahko pri tem dragocen vir navdiha. Oznaka evropske podjetniške regije, ki jo je uvedel Odbor regij, je dober primer, ki ponazarja, da lahko regije z nizkimi stroški razvijejo daljnosežne strategije, ki poseben poudarek namenijo povečanju podjetniških spretnosti, zlasti med mladimi, in tako prispevajo k oblikovanju nove generacije podjetnikov in ustvarjanju delovnih mest;

18. ugotavlja, da je znanje tujih jezikov eden od glavnih dejavnikov učne in poklicne mobilnosti ter zaposljivosti na domačem in tujem trgu dela, vendar pa sporočilo sklone, da so rezultati učenja tujih jezikov skromni: le štirje od desetih učencev dosežejo stopnjo samostojnega uporabnika prvega tujega jezika, ki pomeni sposobnost udeležbe v preprostem pogovoru. Slabo jezikovno znanje je tako ena od glavnih ovir za prosti pretok delavcev in mednarodno konkurenčnost podjetij EU. Znanje tujih jezikov je zlasti pomembno za evropske državljane, ki prebivajo na obmejnih območjih z državami, kjer se govori drug jezik. Učenje jezikov naj bi bilo veliko bolj učinkovito v zgodnjem otroštvu; tudi za spodbujanje medsebojnega razumevanja in razvijanje občutka evropskega državljanstva so potrebni stiki že od zgodnjega otroštva;

19. kljub dosedanjemu napredku meni, da imajo sistemi izobraževanja in usposabljanja še neizkoriščen potencial, da bolje izpolnijo svojo vlogo pri spodbujanju socialne in teritorialne kohezije ter prispevajo k blaginji v Evropi, in sicer z izkoriščanjem novih možnosti IKT, odprtih virov izobraževanja in odprtih inovacij;

20. glede na trenutne gospodarske razmere meni, da je treba nujno priznati pomen združevanja javnih in zasebnih naložb v izobraževanje in usposabljanje. Poleg tega opozarja, da se je treba zavarovati pred morebitnimi neželenimi stranskimi učinki, kot so oviranje dostopa do izobraževanja in usposabljanja za socialno in ekonomsko šibkejšo skupino. Povsem vključujoče politike niso zgolj pomembne, temveč nujne;

21. posebno pozornost namenja boju proti brezposelnosti mladih, pri čemer so za obravnavo tega vprašanja kot nujna navedena štiri področja, na katerih bi morale države članice okrepiti prizadevanja:

— razvijanje vrhunškega splošnega, nadaljnega in poklicnega izobraževanja za boljše akademsko znanje, ki je potrebno za vseživljenjsko učenje, ter večjo kakovost poklicnih spretnosti,

— spodbujanje učenja ob delu, vključno s kakovostnimi programi pripravništva, vajeništva in dualnega sistema učenja, za pomoč pri prehodu od izobraževanja k delu,

— spodbujanje partnerstev med javnimi in zasebnimi ustanovami (za zagotovitev ustreznih učnih programov in spretnosti) in

— spodbujanje učne mobilnosti vseh mladih, da bo izobraževanje mladim dostopno pod enakimi pogoji ne glede na to, kje bivajo;

22. v zvezi s tem pozdravlja sveženj ukrepov za zaposlovanje mladih iz decembra 2012, ki vključuje jamstvo za mlade, in predlog Evropskega sveta za pobudo za zaposlovanje mladih s proračunom 6 milijard EUR (2014–2020) za regije, v katerih je raven brezposelnosti med mladimi višja od 25 %. Odbor poziva Evropsko komisijo in države članice k sodelovanju z regijami za zagotovitev, da bo pobuda za zaposlovanje mladih resnično dopolnila in dodatno okrepila regionalne in nacionalne ukrepe za boj proti brezposelnosti mladih ter pripomogla k udejanjenju jamstva za mlade;

23. zato znova poziva države članice in – kjer je to primerno – regionalne oblasti, naj kljub proračunskim pritiskom ne zavračajo prihodnosti s krčenjem sredstev v sektorjih (kot je izobraževanje in usposabljanje), ki so temelj za rast v prihodnosti⁽²⁾. V okviru evropskega semestra bi lahko zagotovili, da krčenje sredstev ne prizadene sektorjev, ki so ključnega pomena za izvajanje strategije Evropa 2020. OR tudi vztraja, da se ne sme zapostaviti držav članic, ki se soočajo s strogimi proračunskimi omejitvami.

Spodbujanje odprtega in prožnega učenja

ODBOR REGIJ

24. meni, da je ustvarjanje povezav med priložnostnim in neformalnim učenjem ter formalnim izobraževanjem ključnega pomena. Pri oblikovanju učnih načrtov na sekundarni stopnji se prepogosto namenja preveč pozornosti faktografskemu učenju, namesto boljšemu razumevanju ter pridobivanju in razvoju ključnih znanj in spretnosti za življenje. OR poudarja, da so za načrtovanje in pripravo konkretnih učnih načrtov ter oblikovanje in financiranje izobraževalnih sistemov pristojne države članice;

25. poziva, naj bo pri ponovnem razmisleku o izobraževanju in usposabljanju osrednji poudarek na naslednjih znanjih in spretnostih: ustvarjalnem mišljenju, komuniciranju, obdelovanju podatkov, osebni učinkovitosti in sodelovanju; ta ključna znanja in spretnosti dopolnjujejo in pospešujejo pridobivanje osmih ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje⁽³⁾;

⁽²⁾ CdR290/2011.

⁽³⁾ Sporazumevanje v maternem jeziku, sporazumevanje v tujih jezikih, matematične kompetence ter osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji, digitalna pismenost, učenje učenja, družbene in državljanske kompetence, smisel za pobudo in podjetnost ter kulturna ozaveščenost in izražanje.

26. poudarja, da se učitelji soočajo s hitro spreminjajočimi se zahtevami, ki od njih, njihovih izobraževalcev in ravnateljev terjajo nova znanja in sposobnosti. Nujno si je treba bolj prizadevati za posodobitev učnih metod, zagotovitev, da so učitelji na tekočem z razvojem na svojem področju, ter prepoznavanje in spodbujanje odličnosti poučevanja. Odbor hkrati priznava, da so za oblikovanje okvira kompetenc za učitelje pristojne države članice;

27. poudarja, kako pomembno je razviti ustrezna temeljna znanja in spretnosti ter od vsega začetka zagotoviti, da učitelji namenijo osrednjo pozornost usvajanju teh znanj in da je lokalna skupnost v to vključena in aktivno podpira družbeno vključenost na primer socialno šibkejših oseb ali oseb z drugačnim kulturnim ali izobrazbenim profilom. Hkrati je treba omogočiti dobre povezave s podjetniškim sektorjem in po potrebi uporabiti psihopedagoško strokovno pomoč;

28. v zvezi z večjezičnostjo ter digitalno in medijsko pismenostjo poudarja, da specifične potrebe poučevanja in nenehne spremembe učnih načrtov terjajo naložbe v pedagoška orodja, razširjena partnerstva in nenehen nadzor. IKT so sprostile ogromen potencial za izboljšanje učnih rezultatov. V nekaterih primerih bi lahko različna orodja za poučevanje in učenje, kot so simulatorji in igre, omogočala znatno boljše učne rezultate kot poučevanje, ki temelji le na predavanjih in uporabi konvencionalnega gradiva tradicionalnega poučevanja. Zato poziva lokalne in regionalne oblasti, naj vzpostavijo okvire za povezovanje in sodelovanje z lokalnimi podjetniškimi in univerzitetnimi centri, vključijo lokalno skupnost za razumevanje lokalnih potreb in boljše možnosti za zaposlovanje pripravnikov ter omogočijo učiteljem stalno izpolnjevanje;

29. priznava dejanski prispevek, ki ga ima trenutni razvoj evropske razsežnosti v športu za strateške cilje EU, zlasti uresničevanje ciljev, opredeljenih v strategiji Evropa 2020, in za možnosti za ustvarjanje trajnih delovnih mest, zlasti za mlade;

30. poudarja tudi socialno, družbeno in izobraževalno vlogo športa kot pomembnega dejavnika za izboljšanje učinkovitosti učenja, umskih sposobnosti, fizičnega počutja posameznikov in splošne kakovosti življenja ter spodbujanje harmoničnega vključevanja v družbo s spodbujanjem vrednot strpnosti, poštenosti in sodelovanja;

31. opozarja, da je kljub prepričljivim dokazom, naj se izobraževanje preusmeri v razvoj medpredmetnih znanj in spretnosti, trenutna praksa ravno obratna. Meni, da so uporaba

standardiziranih preizkusov znanja v EU ter razvoj in uvedba učnih metod, simulatorjev učenja, „platform za učenje“ in podobno največji izzivi, ki jih je treba premagati, če naj se izobraževalni sistemi preoblikujejo tako, da bodo namenjali osrednjo pozornost razvoju znanj in spretnosti za zaposlovanje. Ta vprašanja je treba obravnavati. Razvoj in nakup infrastrukture pogosto zahteva velike naložbe, vendar se te naložbe dobro povrnejo, če so izvedene strukturirano;

32. pozdravlja usmerjenost v učne rezultate, poudarja pomen uravnoteženja prožnosti in avtonomije s prenosljivostjo in vzajemnim priznavanjem kvalifikacij med evropskimi regijami in državami. Zato z zanimanjem pričakuje hitro uresničitev evropskega prostora spretnosti in kvalifikacij, vendar opozarja, da na primer evropski okvir kvalifikacij ne zagotavlja pravice do priznanja, ter ob tem svari pred mešanjem orodij za priznavanje in orodij za preglednost, do česar lahko pride pri prizadevanju Komisije za čezmejno priznavanje spretnosti in znanj ter kvalifikacij;

33. ponavlja svoje trdno prepričanje, da mora EU povečati udeležbo v procesih izobraževanja in usposabljanja ter vanje pritegniti več družbenih segmentov, vključno s prikrajšanimi in ranljivimi skupinami ⁽⁴⁾, in zagotoviti sredstva za obvladanje tega izziva.

Spodbujanje skupnega prizadevanja

ODBOR REGIJ

34. od vsega začetka poudarja pomen horizontalno usklajene in trajnostne strategije pri izvajanju, ki bi zagotovila tudi potrebne sinergije med vsemi povezanimi vodilnimi pobudami strategije Evropa 2020, zlasti med Programom za nova znanja in spretnosti ter nova delovna mesta ter pobudami Mladi in mobilnost, Unija inovacij in Evropska digitalna agenda;

35. znova opozarja, da so lokalne in regionalne oblasti doslej imele pomembno vlogo pri izpolnjevanju ciljev strategije Evropa 2020, ter meni, da je pomembno, da se nacionalni programi reform izvajajo v partnerstvu med različnimi ravnmi upravljanja, če naj strategija Evropa 2020 izpolni zadane obljube. Poudarja, da so lokalne in regionalne oblasti še posebej primerne za to, da bistveno prispevajo k doseganju teh ciljev, tako da pomagajo zagotoviti spodbudno okolje, zagotovijo prenos in razširjanje informacij prek svojih mrež ter potrebne podatke za prihodnje strateško načrtovanje in razvoj;

⁽⁴⁾ CdR290/2011.

36. poudarja pomen podpornih okvirnih pogojev, zlasti za prikrajšane in ranljive skupine; opozarja na potrebo po doslednih in dolgoročnih ukrepih, v katere bi bile vključene lokalne in regionalne oblasti, kar bi šolam na geografsko in socialno prikrajšanih območjih omogočilo boljšo kakovost poučevanja in boljše učne rezultate ter tako spodbudilo upe in želje mladih;

37. ugotavlja, da imajo lokalne in regionalne oblasti ključne pristojnosti na področju politike izobraževanja in usposabljanja ter pomembno vlogo v politiki na področju mladih in zaposlovanja. Za razvoj medpredmetnih znanj in spretnosti je treba v okviru izobraževalnih sistemov spodbuditi pozitiven odnos mladih do samozaposlitve ter okrepiti njihove spretnosti in znanja na tem področju z razvojem osebnostnih lastnosti, kot so ustvarjalnost, odgovornost, sprejemanje tveganj, reševanje problemov in delo v skupini;

38. se zavzema za dvojni pristop, ki združuje prednostna področja držav članic na eni strani ter usklajevanje in prispevke EU na drugi, kot ga v sporočilu predlaga Komisija. Hkrati poudarja potrebo po ustreznih in sorazmernih dejavnostih in ukrepih na nacionalni, regionalni in evropski ravni ob doslednem upoštevanju načela subsidiarnosti – pri formalnem, priložnostnem in neformalnem izobraževanju – ki vključuje izobraževalne ustanove, družine in skupnosti v partnerstva tako med šolami in podjetji kot tudi med nevladnimi organizacijami in drugimi vrstami organizacij civilne družbe;

39. poudarja ključno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti pri izobraževanju in usposabljanju in pomen, ki ga imajo kot akterji in posredniki med izobraževalno in poklicno sfero, ter vztraja, da je treba premostiti razkorake med regijami, vključno z regijami na obrobju in najbolj oddaljenimi regijami, da se spodbudijo dejavnosti regionalnih in perifernih izobraževalnih ustanov in centrov za usposabljanje. Poudarja, da bi regionalne oblasti, ustanove izobraževanja in usposabljanja, druge izobraževalne ustanove in glavne zainteresirane skupine v gospodarstvu in družbi lahko konstruktivno sodelovale in določile cilje, politike in prednostne naloge na področju razvoja človeških virov za vso regijo. Treba bi bilo okrepiti stimulatивно nagrajevanje, da se ustanove izobraževanja in usposabljanja ter njihovi zaposleni spodbudijo k sodelovanju pri dejavnostih, ki so koristne za regionalni in lokalni razvoj ter podjetniško dejavnost;

40. opozarja, da je najtočnejše in najbolj aktualne podatke o regionalnih trgih dela mogoče pridobiti na podnacionalni ravni, tu pa imajo lahko lokalne in regionalne oblasti pomembno vlogo pri ugotavljanju neusklojenosti med ponudbo in povpraševanjem po spretnostih in znanju s tem, da zagotovijo ustrezne

programe preusposabljanja in nadaljnega izobraževanja ter spodbujajo naložbe glede na lokalne potrebe;

41. poudarja, da so možnosti za uspeh večje, če bodo okviri za sodelovanje zasnovani kot pozitiven cikel, v katerem usposabljanje ne bo zanemarilo dejanskih potreb industrije in/ali trgovine. Ustanove za usposabljanje tesno sodelujejo z zasebnim sektorjem, pri čemer ustvarjajo sinergije in mehanizme povratnih informacij ter vlagajo obogateno znanje in spretnosti usposobljenih slušateljev v obnovo zadevnih področij. Pri mladih bi bilo morda dolgoročno mogoče okrepiti podjetniški duh z razvijanjem „odnosa do podjetništva“;

42. je prepričan, da bodo mladi z dolgoročnimi ustvarjalnimi izkušnjami, ki jih bodo nabrali s sodelovanjem, razvili široko paleto ključnih znanj in sposobnosti ter postali podjetni;

43. znova izraža podporo razvoju programov poklicnega usposabljanja, katerih namen bo resnično omogočiti prehod od poklicnega k univerzitetnemu izobraževanju. Podpira ukrepe za uskladitev politik poklicnega izobraževanja in usposabljanja z regionalnimi/lokalnimi strategijami gospodarskega razvoja (pametna specializacija, podjetništvo med mladimi) in razvoj partnerstev med izobraževanjem, gospodarstvom in raziskavami;

44. ugotavlja, da je v nekaterih državah članicah poklicna izobrazba zaznamovana in obravnavana kot manjvredna v primerjavi z univerzitetno izobrazbo, kar je treba upoštevati v vseh prihodnjih ukrepih. Učni sistem po meri, ki so ga razvili v 90. letih v Poitiersu, je prav tako korak v pravo smer, saj učence obravnava kot posameznike, za vsakogar pa se pripravi učni načrt glede na njegove potrebe. Tudi razvoj učnih načrtov za skupnosti in skupine je postal vse bolj pomemben. Odbor poudarja, da je treba izboljšati ustreznost visokega izobraževanja, pa tudi poklicnega izobraževanja in usposabljanja, za trge dela, in spodbuja udeležbo delodajalcev in institucij trga dela pri pripravi in izvajanju programov. Učencem v poklicnem izobraževanju morajo biti torej predstavljene prednosti poklicnega izobraževanja v primerjavi z drugimi oblikami izobraževanja, na primer možnosti za nadaljnje usposabljanje, da ne bi mislili, da so si s poklicnim izobraževanjem otežili ali onemogočili napredovanje;

45. poziva, naj bodo ti ukrepi izpeljani v sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi oblastmi, saj se prav na tej ravni najpogosteje pokažejo trendi, povezani z znanji in spretnostmi ter zaposlovanjem. Poudarja svojo zavezo, da bo prispeval k usklajevanju politik poklicnega izobraževanja in usposabljanja z regionalnimi/lokalnimi strategijami gospodarskega razvoja, tj. za pametno specializacijo;

46. poudarja, da je treba v celoti izkoristiti ves evropski potencial za razvoj platforme za podporo IT in storitev IKT v javnem in zasebnem sektorju, tudi v izobraževanju in usposabljanju. S sredstvi EU podprta javno-zasebna partnerstva, ki vključujejo lokalne in regionalne oblasti, in MSP, ki razvijajo IKT na področju javnih storitev IKT, so lahko izvrstna podlaga za razvoj lokalnih sposobnosti in znanja v vsej EU. Poudarja potencial za nadaljnji razvoj na tem področju z ustanovitvijo regionalnih centrov za IKT, projektov za virtualna univerzitetna središča ali multimedijskih centrov za usposabljanje;

47. opozarja, da je usposabljanje za razvoj spretnosti in znanj cilj, ki ga je treba pozdraviti. Vendar moramo paziti, da se naložbe v izobraževanje ne obravnavajo zgolj z vidika povečanja evropske gospodarske produktivnosti. Tak pristop ima lahko negativne posledice slabitve duševnega zdravja mladih, ki se obravnavajo zgolj kot temeljne ekonomske enote in jih opredeljuje zgolj njihova sposobnost, da v gospodarskem smislu prispevajo k družbi. Ob upoštevanju tega je treba predvsem podpreti enakovredno vlaganje v ustvarjalnost, življenjske in interdisciplinarne spretnosti, kulturno izobraževanje in kinestetične sposobnosti mladih. Javne in zasebne koristi izobrazbe presegajo ekonomski vidik. Višje ravni izobrazbe so na primer povezane z daljšo življenjsko dobo, višjo volilno udeležbo in bolj pozitivnim odnosom do enakih pravic etničnih manjšin;

48. meni, da bi v skladu z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti morali biti konkretni ukrepi, predlagani ali sprejeti na ravni EU, osredotočeni na področja z močno evropsko razsežnostjo ali področja, ki vključujejo nadnacionalne vidike, ki jih države članice in/ali regionalne in lokalne oblasti ne morejo ustrezno samostojno urejati;

49. izpostavlja potrebo po pametnem, učinkovitem in inovativnem financiranju in porabi na področju izobraževanja in usposabljanja, kar bo omogočilo učinkovitejše odzivanje na prihodnje potrebe po (več) delovnih mestih, ki zahtevajo visoko stopnjo znanj in spretnosti, in nadomeščanju delavcev ter podporo rasti in zaposlovanju mladih, pri čemer vztraja, da morajo pri oblikovanju politik in izvajanju programov sodelovati lokalni, demokratično izvoljeni organi. Meni, da bo uporaba lokalnega znanja in demokratične odgovornosti izboljšala mehanizme upravljanja za partnerstva med univerzami, podjetji in lokalno upravo. To bo omogočilo opredelitev lokalnih prednostnih nalog in neposredno povezavo odgovornosti z načelom subsidiarnosti;

50. izpostavlja koristi sklepanja močnih lokalnih partnerstev s sistemskim pristopom in vključitvijo različnih možnosti financiranja v eno lokalno ali regionalno strategijo, ki bi lahko upoštevala različne politične možnosti za izvajanje na lokalni ali regionalni ravni;

— razvoj zmogljivosti za strateške posege, ki bi omogočale opredelitev in stalno spremljanje prilagodljivosti, potreb in kakovosti lokalne delovne sile (npr. opazovalne skupine za znanja in spretnosti);

— sodelovanje s podjetniškim sektorjem za razvoj poklicnega usposabljanja, ki je sorazmerno tržnim potrebam, in prilagoditev usposabljanja poslovnemu okolju;

— sodelovanje z lokalnimi akterji na področju izobraževanja in usposabljanja, da se lokalni centri za izobraževanje in usposabljanje ter lokalne agencije za posredovanje dela spodbudijo k uvajanju novih izobraževalnih tehnik pri e-učenju, izboljšanju medijske pismenosti in večjezičnosti ter zagotavljanju enakih zaposlitvenih možnosti za socialno šibkejšo prebivalce;

— sodelovanje s podjetniškim sektorjem in izobraževalnimi ustanovami (od osnovnih do visokih šol), da se zagotovi neprekinjen proces učenja jezikov. Izbira jezikov lahko tudi temelji na potrebah, ki jih lokalne in regionalne oblasti opredelijo v posvetovanju z akterji iz gospodarstva;

— sodelovanje z regijami, ki imajo podobne težave, pri iskanju zunanje pomoči in črpanje sredstev EU;

Vsaka tovrstna strategija bi morala trdno temeljiti na treh višjih ciljnih na področju izobraževanja in usposabljanja: prizadevanje za odličnost, zagotavljanje splošnega dostopa in zmanjševanje števila oseb, ki ne končajo šole;

51. poziva k sistematičnemu in trajnemu sodelovanju lokalnih in regionalnih akterjev, vključno z institucijami za izobraževanje in usposabljanje, v okviru platforme za pametno specializacijo in pri razvoju integriranih lokalnih/regionalnih razvojnih načrtov;

52. poudarja ključni pomen dejavnosti na lokalni in regionalni ravni in hkrati pričakuje bolj konkretne predloge Evropske komisije, kako je mogoče učinkovito premostiti razkorak med potencialom IKT in odprtimi viri izobraževanja na eni strani ter sedanji sistemi izobraževanja in usposabljanja na drugi; OR priznava, da so lahko odprti viri izobraževanja koristno dopolnilo k običajnemu učnemu gradivu. Vendar pa je treba pojasniti, kako bi lahko na smiseln način trajno in celovito zagotovili kakovost vsebin odprtih virov izobraževanja, da bo njihova uporaba pri pouku prinesla dodano vrednost;

53. meni, da bi bilo treba večji pomen pripisati izjemni vlogi lokalnih in regionalnih oblasti kot delodajalcev, ponudnikov storitev in regulatorjev pri spodbujanju rasti in kohezije ter pri usklajevanju strateških partnerstev med izobraževalnimi ustanovami, podjetniškimi agencijami in podjetji v lastnih regijah. Lokalne in regionalne oblasti dejansko vse pogosteje posredujejo v izobraževalnih politikah, vendar pa ni univerzalne rešitve, ki zagotavlja izboljšanje šolskih rezultatov. Čeprav je dovolj znanja, ki usmerja odločitve (med katerimi se najpomembnejše nanašajo na kakovost učiteljev, institucionalno neodvisnost, vključevanje in vire), so možnosti lokalnih in regionalnih oblasti odvisne od njihovih socialno-ekonomskih značilnosti, njihove avtonomije v odnosu do nacionalnih sistemov in pretekle uspešnosti (in ugleda) na področju izobraževanja in usposabljanja;

54. znova opozarja, da so prav lokalne in regionalne oblasti najbolj seznanjene z razmerami na terenu in jih tudi najboljše

razumejo, zato lahko koristno prispevajo k razvoju politik in izvajanju programov ob doslednem upoštevanju načela subsidiarnosti;

55. pozdravlja namero Komisije, da bo v sodelovanju z zainteresiranimi stranmi nadaljevala predlagano strategijo za ponovni razmislek o izobraževanju ter si z njimi usklajeno prizadevala za reforme, in potrjuje svoj interes za sodelovanje z Evropsko komisijo in drugimi partnerji na tem področju. To sodelovanje bi moralo zajemati vsa področja, za katera so izrecno pristojne lokalne in regionalne oblasti, med drugim za usklajevanje politik poklicnega izobraževanja in usposabljanja z regionalnimi/lokalnimi strategijami gospodarskega razvoja, kar je navedeno tudi v sporočilu.

V Bruslju, 12. aprila 2013

*Predsednik
Odbora regij*
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
